

slovensko
kulturno
društvo
i s t r a

letnik 9 / številka 27
junij 2014

maurica

Mavrica
Glasilo SKD Istra

Uredniški odbor

Jasmina Ilić Draković
Damijana Pezdirc

Odgovorna urednica

Maja Tatković

Lektorica

Lidija Kuhar

Založnik

SKD Istra Pulj

Oblikovanje

Tihana Nalić

Tisk

Tiskara NOVA

Naklada

350 izvodov

Hermana Dalmatina 4 - Galerija
Držičeva ul. 2 - Slovenski dom
52100 Pulj

slovinci@skdistra.hr

tel.: 052 215 851, 099 224 2082, 099 224 2083

fax: 052 544 406

Uradne ure:

torek in petek od 10.00 do 12.00 ure

četrtak od 16.00 do 18. ure

PRIDITE!!!

- pevski zbor
- kreativna delavnica
- dop. pouk slovenskega jezika
- delavnica Zdravo življenje
- razstave
- druženja, izleti

Veleposlanstvo Republike Slovenije v Republiki Hrvaški

Alagovičeva 30

10000 Zagreb

Uradne ure: ponedeljek in petek od 9.00 do 12.00 ure

sreda od 9.00 do 12.00 ure in od. 14.00 do 16.00 ure

tel.: +385 1 6311 000, 6311 011

fax: +385 1 6177 236

Konzularni oddelek: tel.: 01 6311 014 / 015

Dežurna služba za nujne primere: +385 98 462 666

Glasilo financirajo

Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu

Savjet za nacionalne manjine RH

Svet slovenske narodne manjšine mesta Pulj

Svet slovenske narodne manjšine Istrske županije

Naslovnica:

<http://en.wikipedia.org>

Zadnja strana:

Veduta Triglava (Marko Pernhart 1824.-1871.)

<http://commons.wikimedia.org>

Pogled na minulo polletje

Ko se ozremo na določeno minulo obdobje, je prav, da naredimo bilanco, kaj od načrtovanega smo udejanili, kaj vse je bilo uspešno, kaj naj bi prihodnjič naredili bolje. To seveda velja vsepovsod in za vse dejavnosti nasploh. Torej je tudi za naše društvo takšen pregled koristen, predvsem zato, da bodo vsi naši člani dobili vpogled v celoto in smiselnost njegovega delovanja.

V Statutu društva imamo zapisanih kar nekaj osnovnih poslanstev. O tistih, kjer dosegamo zaznavnejše uspehe, poroča tudi ta prispevek.

Ohranjanje slovenske kulturne dediščine

Delavnici Zdravo življenje in Kreativna delavnica Čebelice, vsaka na svoj način s svojim rednim delovanjem prispevata k naslovnemu cilju. Letos so se Čebelice ukvarjale z poslikavo lesenih skrinjic s tipičnimi slovenskimi motivi. Na 13. obletnico društva 21. junija smo se razveselili odprtja njihove razstave, na kateri so poleg skrinjic razstavile tudi 12 parov lutk oblečenih v narodne noše iz različnih krajev Slovenije, ki so jih pridne roke članic

Most na Soči (foto: Neva Pibernik Stančič)

kreativne delavnice izdelale že prej.

Med kulturo u širšem pomenu sodijo tudi jedi, ki jih po starih receptih naših babic pripravljajo članice delavnice Zdravo življenje. Okusili smo jih po marsikateri prireditvi ali v času tradicionalnih praznikov.

Posebej je treba poudariti uvedbo pouka slovenščine in slovenske kulture na dveh srednjih šolah v Pulju, ki je stekel na pobudo našega društva. Potekati je začel 10. februarja. Jezik je prvo obeležje naroda in ga je nujno treba ohranjati, saj nočemo, da bi po črnem scenariju prišlo do popolne asimilacije naših zanamcev.

Tudi s pesmijo prispevamo k ohranjanju svojega jezika in kulture. Zbor Encijan neguje ta program z izvajanjem slovenskih narodnih in umetnih

pesmi. Z njihovimi nastopi se slovenska pesem sliši tako med našimi člani kot tudi širše. Zbor je, zahvaljujoč njegovi zborovodkinji in umetniški voditeljici prof. Paoli Stermotič, postal prepoznaven, kar potrjujejo čedalje pogostnejša vabila za nastope.

Na pobudo našega društva in v povezavi s kinom Valli v Pulju smo si ogledali film slovenskega pisatelja Gorana Vojnoviča, posnet po njegovem romanu Čefurji raus, ki je film tudi režiral. Po projekciji je sledil pogovor z avtorjem.

Sodelovanje z društvi, ustanovami in umetniki iz matične države

Letos so nas obiskali pevška skupina Studenec iz Pivke in mešani pevski zbor Lisca iz Sevnice. Na tej ravni se ustvarjajo vezi in priložnosti za naša gostovanja pri njih. Eno od teh je bilo Šempasu pri Novi Gorici, kjer je naš zbor nastopil na festivalu slovenskih zborov iz več držav.

Že drugo leto sodelujemo z društvom SAPPA iz Kamnika, ki ima program za otroke s posebnimi potrebami Jadranje za jutri v puljskem akvatoriju. Naše društvo je organizatorju nudilo logistično podporo in doniralo potrebne količine kruha.

Društvo je letos postavilo dve avtorski fotografski razstavi. Oba fotografa sta bila iz Slovenije. Avtorja uporabljata povsem različni tehniki. Najprej je pri nas razstavljal Borut Peterlin, ki se je povrnil k prvinskim fotoaparatom in obdelovanju fotografij, značilnim za pionirsko obdobje razvoja te dejavnosti.

Druga je bila mlada Anja Perše, ki se fotografije loteva inovativno. Njeni motivi so bili na videz taki, kot da bi bili posneti iz vode navzgor.

Letos so naši člani imeli priložnost poslušati svetovno znanega alpinista Vikija Grošlja, ki nam je s fotografijo in besedo dočaral lepoto gorà, ki jih je preplezal. Znano ime je pritegnilo zelo veliko publike tudi zunaj našega društva.

Že tretje leto zapored bo v Pulju poletna citrarska šola, ki jo vodi znani citrar in predsednik Zveze citrarjev Slovenije prof. Peter Napret. Drugič zapovrstjo pa bo tudi poletna violinska šola. Tako kot lani bodo učenci obeh poletnih šol članom društva podarili zaključni koncert.

Na podlagi tega glasbenega sodelovanja so se zavile tudi tesnejše vezi, saj prof. Napret večkrat sodeluje kot glasbenik na naših koncertih. Voditeljica šole violine profesorica Plamenka Dražil in Rok Hrvatina (tudi člana orkestra Ljubljanske opere) sta nastopila na božičnem koncertu našega zbora v Pulju decembra 2013.

Medsebojno sodelovanje slovenskih društev v Istri

V okviru Koordinacije slovenskih društev v Istri, v katero so se vključila društva Ajda iz Umaga, Oljka iz Poreča, Društvo Slovencev iz Labina, Lipa Buzet, Snežnik Lovran in naše društvo, se letos sodelovanje med njimi pogloblja. V Mavrici, ki naj bi v končnici postala glasilo vseh društev, se za začetek oglašaja Ajda iz Umaga. Pomemben rezultat dela Koordinacije je vsekakor dogovor, da bodo odslej programi za Dneve slovenske kulture razširjeni na vsa društva v Istri.

Na razstavi, odprti v čast obletnice ustanovitve našega društva, so poleg naše kreativne delavnice, sodelovale tudi članice drugih iz Poreča in Lovrana. To je bila priložnost, da se medseboj seznanijo, prenašajo izkušnje in ideje ter popestrijo svoje delovne programe.

Srečanje članov slovenskih društev iz Istre v Mariji na Krasu, ki se ga bodo udeležila še dva društva iz Slovenije, naj bi v prihodnosti postalo tradicionalno.

Dogajanje vsebuje športni in kulturni del s prireditvijo, na kateri sodelujejo vsa društva.

Sodelovanje na lokalni ravni

Z večino društev osmih nacionalnih manjšin v lokalni skupnosti ima naše društvo prijateljske odnose. Medsebojno se vabimo na pomembna kulturna dogajanja in se jih seveda tudi udeležimo.

Tudi naš zbor se odziva na prireditve v organizaciji lokalne skupnosti, kot sta bila dobrodelni koncert za poplavljenega in koncert ob praznovanju dneva žena.

Sklep

Ali smo zadovoljni z doseženim? Bi lahko bilo bolje? Na vprašanja bi verjetno dobili zelo različne odgovore. Na splošno še vedno velja rek: "Vedno bi lahko bilo še bolje".

Pomanjkljivost? O, imamo jo: našemu društvu primanjkuje mladih članov!

Pozivamo starše naj izrabijo ponujene priložnosti za druženje otrok in mladih: pouk slovenščine za šolske otroke med šolskim letom v našem društvu v organizaciji Ministrstva za šolstvo R Slovenije (pokličite tajništvo za podrobnosti);

izbirni predmet slovenski jezik na srednjih šolah v Pulju (za sedaj na Gimnaziji in Šoli za uporabno umetnost in dizajn).

Upajmo, da naše priporočilo trka na prava vrata.

Klaudija Velimirović

“Encijan” postao neizostavni subjekt glazbenog života Pule, Istre i šire

Svojim prepoznatljivim stilom, zbor “Encijan” koji djeluje pri SKD “Istra” iz Pule je na svojim ovogodišnjim brojnim koncertima nastupio puninom životne energije, iskričave harmonije i veselim dojmom uz obilje osjećaja te je uvijek oduševio brojnu publiku.

Počelo je prvim ovogodišnjim koncertom u Puli koji su organizirale žene Pule za svoj Međunarodni dan, a održan je u Zajednici Talijana 07. ožujka. Nastavilo se nastupom 06.04. u Avditoriju Portoroža na “Primorska poje 2014”, na kome su izvedene popularne skladbe “Dekle na vrtu”, “Honga paj”, “Dan ljubezni” i “Ružo crvena”. Slijedio je nastup 16. travnja u Puli na otvorenju uskršnje izložbe radova kreativki SKD iz Pule u Gradskoj čitaonici. Puni elana krenuli su zborashi 26. travnja na

Predstavljanje kreativne radionice

8. Susret slovenaca koji žive izvan Slovenije koji je organiziran u Šempasu blizu Nove Gorice na kome su se ogledali zborovi, dramske radionice, pjevači i pjesnici. Ova je priredba nazvana “Domovina je ljubezen”.

Stigli smo tako do 08. svibnja u Puli gdje je povodom Dana Europe održan prvi festival Multikulturalnosti Istarske županije na kome je nastupio i zbor Encijan koji je očarao publiku svojim nadahnutim pjevanjem. 10. svibnja su se Encijanci i Puljani susreli s prijateljima iz zbora “Nouvelle Harmonie”- St.Pierra iz Italije na koncertu u Zajednici Talijana, gdje je brojna publika bila oduševljena i uživala u odličnom koncertu. Tom prilikom su Encijanci i Brajšanci, kao stari prijatelji, otpjevali nekoliko uvodnih pjesama.

Potom je zbor po prvi put nastupio na dva koncerta 6. Međunarodnog festivala zborova “Cantate Croatia 2014” nazvan Prijateljski koncert (Music and friends) u pulskoj Katedrali i Domu Hrvatskih branitelja.

Na tom susretu su sudjelovali zborovi iz Hrvatske (Pule i Šišana), Brazila, Njemačke, Austrije, Izraela i Francuske. Bio je to izvanredan glazbeni doživljaj i napose druženje ljudi koji vole glazbu i ljude. 03. lipnja je Encijan sudjelovao na humanitarnom koncertu “Pjesmom i plesom za Slavoniju” uz brojne izvođače iz Pule, gdje su se prikupila novčana sredstva za nastradale u poplavi.

Ne završava tu glazbeno putovanje Encijanaca, već se nastavlja 25. lipnja 2014. u Mariji na Krasu (Umag) gdje se povodom Dana državnosti Slovenije i Hrvatske organiziralo druženje i koncert.

Dan ljubezni u interpretaciji Encijana

Koncertna aktivnost zbora "Encijan" završena je prije odlaska na ljetni odmor 07. srpnja u Škofji Loki na priredbi "Dobro došli doma"- na susretu Slovenaca izvan domovine i iz svijeta. Valja istaći da su svi navedeni koncerti bili izvanredno primljeni kod brojne i razdragane publike koja je u pjevanju Encijanaca doživjela strast i emocije prave glazbe. Ovi atributi su ono što muziku čini duševnom hranom bez čega bi život bio

prazan i dozlaboga dosadan. Encijanci nisu samo pjesma, koncerti, aplauzi, oni su prelijepo društvo prijatelja koji se vole družiti, veseliti, šaliti, igrati, pogostiti prijatelje (kao npr. one iz St. Pierra) i slaviti... Posebnu draž daju vokalni solisti: Jasmina Ilić Draković, Ljiljana Stajčić, Branko Velomirović i Marino Gabrović. U svemu tome treba istaći znanje, sposobnost i znalačko vođenje zbora temperamentne dirigentice Paole Stermotić, vrsnog pijanista Sandra Vešligaja te odličnih violinista Silvana Kalagaca i Srečka Savretića kao i povratak vrsnog majstora na gitari i mandolini Alena Belulla.

Na kraju Encijancima želimo dobar ljetni odmor jer ih već ujesen očekuju novi glazbeni izazovi i gostovanja u Splitu, Banja Luci, Novom Mestu, Kopru, Murskoj Soboti...

Bruno Stermotić

Nastup u Katedrali

Dve domovini

Vsak človek, ki ima svojo domovino in svoje korenine, je srečen. Še večja sreča je, če imaš dve domovini.

Kaj vse se nam je doslej dogajalo?

Dan domovinske zahvalnosti za samostojnost Slovenije in Hrvaške slavimo istega dne: 25. junija. Rojakinje smo se takrat zbrale v Domu Alfredo Štiglic v Pulju. Rikardo nas je zapustil 8. marca letos. Bil je blažen med ženami in zelo rad je pel slovenske pesmi. Volonterke Zdravega življenja 4-krat na leto obišejo Slovence v domu starejših občanov. Teh srečanj se veselimo tako članice Slovenskega kulturnega društva Istra v Pulju kakor tudi prebivalke doma.

Kakšen program smo letos pripravili za dan državnosti?

Zelo zanimiv in pester. Slišala se je slovenska beseda, deklamirali smo Pavčka, Prešerna, Župančiča in zapeli. Odmevali

so zvoki slovenskih ljudskih pesmi. Pogovarjali smo se o starih časih, obujali spomine, se veselili in smejali. Tudi mladi so sodelovali in prispevali k svečani prireditvi.

Kaj si želijo naše rojakinje v domu?

Poleg zdravja si želijo, da bi nadalje ostale v dobrih medsebojnih stikih, da bi se pogovarjale po domače, zapele naše pesmi, obujale lepe spomine iz mladih dni, ki smo jih preživeli v svoji prvi domovini.

Prijazno osebje doma, posebno Loredana in Doris, vsakič res zelo lepo pripravi dvorano in poskrbi za prigrizek, tako da je vzdušje od samega začetka svečano, toplo in prijazno.

Kako se na koncu obiska poslavljamo?

Lepo, z darilci, našo Mavrico in dišečimi šopki sivke. Taki dogodki nas dodobra napolnijo in preplavijo s toplimi občutki hvaležnosti in sreče ter spremljajo še dolgo časa.

Alojzija Šehovič, dipl. psihologinja

Obisk naših rojakinj v domu starejših občanov (Pulj 2014)

Proslavili smo 3. obletnico ustanovitve SKD Ajda Umag

V soboto 10. 5. 2014 je Slovensko kulturno društvo Ajda Umag proslavilo 3. obletnico ustanovitve in obenem počastilo Dan mesta Umag. Poleg Vokalne skupine Ajda je nastopil še Lovski pevski zbor iz Medvod.

Slovensko kulturno društvo Ajda je bilo ustanovljeno 12. maja 2011, se istega leta tudi registriralo in postalo član Zveze slovenskih društev na Hrvaškem. Ustanovitev društva je pripomogla h kandidaturi rojakov na volitvah za manjšinsko samoupravo in k izvolitvi Sveta slovenske narodne manjšine Mesta Umag. V lanskem letu je skupaj s preostalimi istrskimi društvi pristopilo k Koordinaciji slovenskih društev v Istri, kar je omogočilo odlično sodelovanje in povezovanje Slovencev na tem območju. Danes šteje društvo že več kot 150 članov, ki so večinoma tukaj živeči Slovenci in njihovi potomci ter prijatelji društva.

Želja in namen društva je ohranjanje in razvijanje narodne zavesti, slovenskega jezika in slovenske identitete ter približati kulturo, tradicijo in običaje vsem tukaj živečim Slovincem in tudi vsem sokrajanom in turistom, ki se želijo spoznati z njo.

V treh letih je društvo postalo prepoznavni del kulturnega življenja Umaga in širše okolice, ki se lahko pohvali s sedaj že tradi-

cionalnimi prireditvami, kot so: Prešernov dan ob Slovenskem kulturnem prazniku, Slovenski kulturni večer ob obletnici ustanovitve društva, Obmejno srečanje ob počastitvi dneva državnosti R Slovenije in R Hrvaške ter skupni projekt vseh slovenskih kulturnih društev pod imenom Dnevi slovenske kulture v Istri. Društvo poleg tega z veseljem sodeluje tudi na raznih prireditvah na območju Bujštine kot so: Proslava Dana Grada Umaga, Smotra KUD-ova Bujštine in prireditve za Božični sejem. Poleg njih pripravlja tudi nove projekte.

S svojo sobotno prireditvijo se je društvo vključilo v proslavo počastitve Dneva mesta Umaga.

Vokalna skupina Ajda je ena od društvenih sekcij, ki združuje ljubiteljice petja in ohranjanja spomina na prelepe pesmi, katere so prepevale njihove matere in babice, ter jih tako tako ohranjajo, da ne bi odšle v pozabo. Na začetku so skupaj spontano prepevale le po vsaki prireditvi, nato pa so se začele družiti na vajah in kmalu tudi nastopati. Sedaj ima skupina 14 članic amaterk, ki so pod vodstvom Vesne Car zapele naslednje pesmi: Fantje po polj gredo, Kje so tiste stezice, Pri farni cerkvi, Sinoči sem na vasi bil in Škranček.

Kot goste smo na našo proslavo povabili Lovski pevski zbor iz Medvod, ki so ga nekateri naši člani že poslušali na Cankarjevih dnevih v Sarajevu in bili tako navdušeni, da so želeli tovrstno kulturno poslastico podariti tudi vsem Umažanom. Začetki zbora segajo v daljnje leto 1976, ko je zbor ustanovila Lovska družina Medvode. Pevci iz vrst njenega članstva

Na proslavi tretje obletnice

in prijatelji lova iz matične občine in njene okolice so združili glasove, zato zbor še danes nosi ime "lovski pevski zbor", ki pa organizacijsko deluje kot Kulturno društvo "Simon Jenko". V njem vsa leta prepeva po več kot 20 pevcev, ki se radi družijo ob petju slovenskih in tudi tujih pesmi ter znajo uživati v lepih akordih in dobri harmoniji. Čeprav je pravih lovcev v zboru zadnja leta bolj malo, še vedno radi prepevajo pesmi z lovsko tematiko in se udeležujejo raznih lovskih prireditev. Vsakoletne koncerte prirejajo doma v Medvodah in drugih slovenskih krajih, nemalokrat tudi v tujini. So povsod tam, kjer radi prisluhnejo zborovskemu petju in kjer govornica glasbe pripomore k zavedanju lepote in tradicije slovenske pesmi.

Za prireditev so skupaj z zborovodjem g. Viktorjem Zadnikom izbrali naslednje skladbe: Barčica, Pleničke je prala, Tri slovenske narodne, Kaj bi te vprašal, Triglav, Slovenec sem in po dolgem in zasluženem aplavzu še Jager gre na jago. V predzvečerju Pučkog otvorenog učilišta Ante Babić Umag se je zbralo veliko število poslušalcev, tako članov društva, predstavnikov umaške oblasti in drugih someščanov ter naključnih mimoidočih turistov. Vsi so z veseljem prisluhnili slovenskim pesmim in izrazili mnenje, da je bila slovenska prireditev odlična kulturna pop-estritev sončnega sobotnega dopoldneva.

Irena Blažić

Srečko Kosovel

Stodeset let Srečka Kosovela

Slovenija letos praznuje 110. obletnico rojstva Srečka Kosovela, najpomembnejšega pesnika slovenskega ekspresionizma. Posebno pester program so pripravili na Kosovelovem domu v Sežani, rojstnem kraju tega zanimivega poeta.

Srečko Kosovel se je rodil 18. marca 1904 v Sežani. Kmalu po njegovem rojstvu se je družina preselila v Pliskovico na Dolnem Krasu, vendar tam niso ostali dolgo. Leta 1908 so se naselili v Tomaju, kjer so stanovali v šoli. Tu je obiskoval osnovno šolo. Kosovel je prvič objavil svoj spis kot 11-leten otrok v otroškem listu *Zvonček*,

v katerem opisuje Trst. Pri Kosovelovih je bilo zanimanje za umetnost splošno. Hodili so v Trst v gledališče in na koncerte ali k prijateljem in znancem, ki so bili podobnega duha in so bili večkrat tudi njihovi gostje v Tomaju. Po končani osnovni šoli se je leta 1916 vpisal na realko v Ljubljani, na kateri je bil učni jezik nemški. Začel je sodelovati v srednješolskem literarnem krožku in dijaških glasilih. Izdajati je začel tudi tiskan dijaški list *Lepa Vida* in zbral v njem vrsto mladih piscev, vendar ga je moral zaradi neplačanih dolgov ukiniti. Leta 1920 je v tem krogu srečal Ludvika Mrzela. Istega leta se je odzval na fašistično politiko Italije, ki je požgala Narodni dom v Trstu. Ko je leta 1922 maturiral, se je odločil za študij slavistike, romanistike in pedagogike na Filozofski fakulteti v Ljubljani. Sodeloval je pri avantgardistični reviji *Trije labodi*, ki je začela izhajati leta 1921 v Novem mestu. Organiziral je literarno-dramski krožek, predavanja in literarne večere v Ljubljani in nastopil tudi pred delavci v Zagorju. Leta 1925 je s svojimi vrstniki prevzel urejanje revije *Mladina*. Pripravljal je tudi zbirko *Zlati čoln*, ki pa ni izšla.

Sprva je pesnil pod vplivom moderne, posebej impresionizma Josipa Murna. Prevladujoči motivi so kraška pokrajina, mati in smrt, pogosto s simbolnim pomenom (pesmi *Balada*, *Bori*, *Vas za bori*, *Slutnja*). Najobsežnejši del njegovega pesništva govori o Krasu, zaradi česar ga imenujemo "lirik Krasa". Njegove pesmi so impresije, ki pogosto preraščajo v prisposodbo narodove ogroženosti. Značilni so motivi, v katerih je upodobljena ljubezen do matere in dekleta, ter izpovedi, v katerih se oglašča slutnja smrti.

Kosovelova ekspresionistična pesem Prostor

Nato je Kosovel prešel v ekspresionizem in razvil vizionarno, družbeno in religiozno tematiko z osrednjo idejo o osebni in kolektivni apokalipsi, ki v sebi nosi očiščenje krivde in stvarjenje novega etosa.

Precej pesmi govori o družbenih krivicah, mračni usodi Evrope (*Ekstaza smrti*) in neizogibnosti revolucionarne preobrazbe sveta (*Rdeči atom*). Velik delež v Kosovelovem opusu zasedajo njegove t. i. konstruktivistične pesmi (konsi), ki so izšle v pesniški zbirki *Integrali*, in so najmodernejši tip slovenske poezije.

Konec februarja 1926 se je po nastopu v Zagorju, ko je ponoči na postaji čakal vlak, prehladil in zbolel, a je, vsaj tako je bilo videti, ozdravel. Za velikonočne počitnice se je lahko vrnil v Tomaj. Doma se je bolezen ponovila in pojavili so se zapleti. Umrl je 27. maja 1926.

Na začetku ustvarjanja je bil predvsem pod vplivom moderne in impresionizma. Prevladujoči motivi v njegovi poeziji so Kras, mati in smrt. Pozneje je prešel v ekspresionizem, iz bežnih vtisov v disharmonično izražanje čustev. Razvil je družbeno in versko-vizionarno tematiko, ki je imela

osrednjo idejo o osebni in kolektivni apokalipsi, ki je nosila v sebi očiščenje krivde in stvarjenje novega etosa. Leta 1925 je prešel na konstruktivistični slog, vendar ekspresionizma ni zapustil v svojih pesniških motivih in idejah. Konstruktivistične pesmi so bile po njegovi smrti izdane v pesniški zbirki *Integrali 26*. Pisal je tudi krajšo prozo in esejistiko. Kosovel je v svojem kratkem življenju prešel več obdobji, vendar je težišče njegovega dela v ekspresionizmu; je najizrazitejši, pa tudi najpomembnejši slovenski ekspresionist.

Rad bi povedal ljudem lepo, dobro besedo, svetlo besedo, kakor je svetlo novembrsko sonce na Krasu. Toda moja beseda je težka in molčeča, grenka, kakor je brinova jagoda s Krasa. V njej je trpljenje, za katero ne boste nikoli zvedeli, v njej je bolešt, katere ne morete spoznati. Moja bolečina je ponosna in molčeča in bolj nego ljudje jo razumevajo bori na gmajni in brinjevi grmi za skalami.
(Pesmi, 1927)

Doživljajski utrinki o zaključni šolski prireditvi v Buzetu

**Pogum za ustno in pisno
izražanje**

v slovenščini si pridobivamo

Vsako dejavnost, ki jo izvajamo pri dopolnilnem pouku slovenščine, vedno z udeleženci tudi ovrednotimo, najsi smo bili na ekskurziji, kulturni prireditvi ali si ogledali slovenski dokumentarni ali igrani film in podobno.

Vsakdo ima priložnost, da izrazi svoje doživljanje in mnenje o doživetem ali videnem z jezikovnim znanjem, ki ga obvlada. Vse to so priložnosti za vaje in rabo slovenščine v vsakdanjem sporazumevanju. Tudi tokrat je bilo tako.

Po končni šolski kulturni prireditvi, ki je bila v Buzetu 31. maja 2014, so nekatere udeleženske zapisale nekaj utrinkov o tem, kako so doživljale prireditev in kaj so se na njej naučile.

Lukas Višič, učenec 4. razreda iz Buzeta, je prireditev ponazoril z originalno ilustracijo, ki jo prilagamo skupaj z zapisi utrinkov.

*Dragica Motik, prof.
učiteljica dopolnilnega pouka
slovenščine v Buzetu, Čabru, na
Reki in v Pulju*

Letos zaradi visoke nosečnosti nisem mogla sodelovati na zaključni prireditvi kot igralka, ampak sem se je udeležila kot gledalka. Čeprav sem verjetno bila bolj sproščena kot nastopajoči, sem vseeno imela majhno tremo, ker sem bila seznanjena s vsebino prireditve in sem res želela, da bi vse potekalo po načrtu. Na srečo je prireditev minila zelo uspešno, vse je teklo gladko, vsi nastopajoči so bili dobro pripravljeni in so dali najboljše od sebe. Program je bil pester, vseboval je otroške pesmice in igrice, zanimive podatke o Buzetu, torej o kraju dogodka, in zelo ambiciozne postavitve scenskih iger, ki so jih izvajali odrasli. Program sem spremljala tako zbrano in napeto, da sem opazila celo nekaj drobnih napak in negotovosti nastopajočih, za katere sem prepričana, da jih drugi gledalci niso niti zaznali. Vmes smo igralci in gledalci kar vsi skupaj odpeli veliko slovenskih otroških in ljudskih pesmi. Navdušila me je prav priložnost, da lahko skupaj z drugimi zapojem in tako sodelujem v prireditvi. Mislim, da so se podobno počutili tudi drugi gostje, ker so se vsi z veseljem vključili v petje. S tem srečanjem in prireditvijo v Buzetu smo na zelo lep način sklenili letošnje šolsko leto, se vsi skupaj malo bolje spoznali in se družili v sproščnem vzdušju.

Maja Degmečič, Buzet

V soboto, 31. maja letos, smo imeli zaključno šolsko prireditev učencev in drugih udeležencev dopolnilnega pouka slovenščine iz Pulja, Buzeta, Čabra in z Reke. Bilo je zelo lepo. Odigrala sem kar tri vloge in na začetku povedala nekaj podatkov o Buzetu. Po prireditvi sem se počutila zelo srečno. Mislim, da sem

uspešno odigrala svoje tri vloge. Bila sem zelo navdušena. Gledalci so lepo sprejemali program. Zdi se mi, da smo vsi bili dobro pripravljene. Učiteljica je zelo skrbela za vse.

Zdravka Teklić, Buzet

Srečanje učencev dopolnilnega pouka slovenščine iz Pulja, Čabra, Buzeta in z Reke je zame bilo zelo lepo. Razveselili so me najmlajši učenci, ki so prišli iz Pulja in pristrčno zaigrali skeč o dnevih v tednu. Seveda so me navdušili tudi vsi preostali otroci, ki so skupaj tako veselo zapeli. Peseem je vedno povezuje ljudi. Prisluhnilo smo tudi odraslim pevcem, sicer udeležencem dopolnilnega pouka slovenščine, ki so zelo lepo zapeli večkrat med prireditvijo in igralskimi nastopi pa še na koncu. Veseli me, da je nastopal tudi moj sin. S kitaro je spremljal zborovsko petje. Želim si, da bi se tudi on naučil slovenščine, da bi vsaj razumel slovenski pogovor.

Učenci iz Buzeta so na zanimiv način zaigrali priredbo zgodbe slovenskega pisatelja Andreja Rozmana Roze z naslovom Filodendron in sreča in se po uprizoritvi še pogovarjali o sreči.

Tudi otroci iz Čabra so zanimivo predstavili pogovor med dvema ljubljanskima baročnima kiparjema. Udeleženci z Reke pa so zaigrali znano legendo o slovenskih gorah ter zapeli številne ljudske pesmi.

Vse je bilo pristrčno in veselo, potekalo je lahko in brez ovir. Srečna sem, da sem sodelovala v takem dogodku in bi rada še večkrat. Upam, da bomo še uprizarjali takšna srečanja pri nas v Buzetu ali v krajih drugih udeležencev dopolnilnega pouka slovenščine. Tovrstna srečanja nas

povezujejo in so lepa vez s koreninami naših družin.

Po zaključku prireditve smo se zbrali v hotelu Fontana, kamor nas je povabilo Slovensko kulturno društvo Lipa iz Buzeta na okusen prigrizek. Tudi to je bila dodatna priložnost za srečanje, druženje in pogovor vseh udeležencev dopolnilnega pouka slovenščine iz različnih krajev.

Prireditve so spremljali tudi novinarji, ki so bili zelo aktivni. Nabrali so dosti vtisov od različnih učencev, udeležencev prireditve ter naše učiteljice. Nekatere oddaje o našem dogodku v Buzetu smo že slišali ter o njem prebrali na različnih spletnih straneh.

Bojana Hajduk Černeha

Skupni nastop sem doživela navdušeno. Čeprav nas je bilo veliko, mladih in starejših, smo bili dobro uigrani, kot da vsak dan nastopamo skupaj. Ponosna sem, da sem sodelovala. Vse je teklo gladko. Program je bil zelo zanimiv, ker so ga razgibale pesmi in igre.

Štefanija Sliško, Pulj

Prireditve v Buzetu me je povrnili v davne čase, ko so živele vile in čarovniki. Pesmi, ki smo jih zapeli, so dopolnjevale legende, ki so jih zaigrali naši sošolci pri pouku slovenščine. Zelo me je presenetilo in navdušilo, kako je bilo vse skupaj smiselno povezano v celoto. Nastopajoči so bili združeni v enotno skupino, čeprav so prišli iz štirih krajev. Vsi so svoje vloge lepo odigrali. Pesmi, ki smo jih peli, so me ganile do srca. Navdušena sem bila nad usklajenim in lepo organiziranim potekom.

Mirjana Gomzi, Pulj

Koruza (Zea mais, turška pšenica, majščica)

Koruza spada v družino trav. Je enoletna rastlina, ki zraste od 2 do 2,5 metra, včasih tudi višje. Sladka koruza je ponavadi nižja od poljske. Med žiti je na tretjem mestu po razširjenosti v svetu, takoj za rižem in pšenico. Ljudje jo gojijo za prehrano in živalsko krmo. Steblo je okroglo, ravno in votlo, sestavljeno iz 8 do 21 členkov. Iz vsakega kolena poganjata dva zašiljena lista. Rastlina ima moške in ženske cvetove, ki so med seboj ločeni. Moški cvetovi se nahajajo na vrhu rastline, ženski pa poženejo izza najnižjih listov rastline. Storži imajo od 30 do 1000 semen.

Pradomovina koruze je najverjetneje osrednja Amerika, od koder se je razširila po vsem svetu. Maji so jo gojili že v 6.

stoletju pred našim štetjem. Zelo so jo častili, zato se pojavlja tudi v religiji tega ljudstva. Tudi nekdanji Inki v Peruju so zasnovali svojo vero na koruzi, saj je bila njihova najpomembnejša hrana. V Evropi so jo začeli pozno gojiti. Sprva je bila znana kot okrasna rastlina v Španiji in Nemčiji, v 17. stoletju pa se je pojavila tudi na njivah. Benečani so koruzo prinesli na Bližnji vzhod, od koder se je razširila še na Kitajsko in Japonsko.

Poleg koruznega zrna za prehrano uporabljamo tudi koruzne laske, ki so zdravilni, a morajo biti pravilno posušeni, sicer izgubijo učinkovitost. Porežemo jih že pred oprahitvijo. Koruzni laski vsebujejo eterična olja, alkalioide, kalij, forsofor, mangan. Čaj zdravi bolezni mehurja in ledvic, vodenico, ledvične kamne, drisko ter pomaga tudi pri revmi. Za lajšanje srčnih bolezni je treba laske zmešati z regratom in meto. Zdravilna je tudi koruzna snet, ki je pravzaprav škodljivec oziroma koruzna bolezen. Povzročča jo glivica, ki se pojavlja v obliki mehurja na zunanjem delu rastline. Dokler je snet mlada, je užitna, njeno meso je sladkasto in aromatično. Zdravilne snovi, ki jih snet vsebuje, so: ergosterin, lecitin, glicerol, smola, manitol, eritrit, albuminati ter hlapljive in maščobne kisline. Pomaga tudi pri ženskih boleznih. V homeopatiji z njo zdravijo različne kožne bolezni. Iz koruznih klic pridobivajo koruzno olje, ki vsebuje lanolinsko kislino, fitohormone, fitosterin in vitamin E. Je zelo zdravo in ga uporabljamo tudi dietno.

Koruza je izjemno živilo. Ne vsebuje le ene vrste karotenoidov, ampak več različnih, ne manjka ji niti luteina. Ponuža obilje beljakovin, vitamine B, C in E ter magnezij, cink

in mangan. Raziskovanja so pokazala, da ščiti pred prostimi radikali. Učinkovito se bojuje proti srčnim in žilnim boleznim. Znižuje krvni pritisk in raven holesterola v krvi, uravnava raven krvnega sladkorja in dobro deluje na vid in živčevje. Bogata je z vlakninami, ki izboljšajo prebavo. Koruzno zrno vsebuje veliko vitamina B1 (tiamina), ki je pomemben za tvorbo energije, saj pri presnovi pomaga razgraditi molekule ogljikovih hidratov in glukoze. Slednja je vir energije za možganske in živčne celice.

Zelo zdrava je mlada korusa, ki jo lahko kuhamo ali pečemo. Uporabljamo jo lahko v juhah, enolončnicah, solatah. Zrelo koruso predelamo v koruzni zдроб, moko in koruzne kosmiče. Koruzni žganci, zlevanke in kruh so zelo okusne in zdrave jedi. Vsaj enkrat na teden naj bi pojedli nekaj koruznega. Bolj zdravo je kuhati koruzne žgance iz naravnega zdroba ali moke kot iz instant pripravka.

Koruzna juha s kisló smetano

- 3 žlice koruzne moke
- 2 žlici olja
- 1 strok česna
- 1 žlica mleto rdeče paprike
- peteršilj
- sol
- 2 dl kisle smetane

V kozici na olju popražite koruzno moko, dokler ne porumeni. Dodajte rdečo papriko, stisnjen česen in zalijte z 1 litrom vode. Posolite in kuhajte 15 minut. Na koncu dodajte drobno narezan peteršilj in kisló smetano. Naj še malo zavre in juha je gotova.

Naj vam slastno teknel!

Alojzija Šehović

Slikarska kolonija Most na Soči 2014

Letos sem odšla na slikarsko kolonijo kar sama. Mariji, moji lanski spremljevalki v Zadru, je pot preprečila bolezen, Dubravki pa nespোরазum. Zato se tokrat nisem odpravila na Hrvaško obalo, ampak v Most na Soči, ki je bližji Pulju. To je slovenska slikarska kolonija za izseljene Slovence, ki jo organizira Izseljenska matična. Lani smo bivali in slikali v zasanjani pokrajini srednje Dalmacije, kjer se Ravni kotari spuščajo do morja, letos pa v razprostranjenem pejzažu preddverja Alp, kjer Soča dolbe svoje soteske in razliva zajezena jezera.

Kot vedno smo se zbrali Slovenci iz vseh vetrov. Štiri smo bile iz Hrvaške, dva iz Nemčije, po ena iz Srbije in ZDA, eden iz ZDA in še nekaj drugih, ki so se že pred veliko leti vrnili v Slovenijo. Organizatorji so nam razdelili platna in barve, nas obvestili, kje bomo jedli in spali ter pokazali atelje za skupni slikarski teden. Za ta namen so izbrali Vodno hišo, ki stoji tik ob jezeru, skorajda nad vodo. Zgradili so jo v starih časih, ko so postavljali pol metra debele zidove, zato je bilo v njej prijetno hladno kljub peklenski vročini, ki je vladala zunaj. Res atelje za bogovel!

Iz razpisa sem že izvedela, da bo tema kolonije dokaj angažirana, posvečena stoletnici začetka prve svetovne vojne. S svojim naslovom Svetloba miru in upanja

Druženje na koloniji

**“Stoletje megel v soški duši”
Neve Pibernik Stančič**

naj bi bila protiutež spominu na vojne strahote. Priznati moram, da mi med vsem mojim šolanjem v Sloveniji ni uspelo izvedeti, kaj pomeni poglavje o Soški fronti in Doberdobi, ki smo se ga sicer naučili za oceno. Ničesar nam niso povedali o tisočih zastrupljenih z vojnim plinom, o stopnicah iz mrličev, ki so omogočile vzpenjanje na blatne strmine niti o kupih mrtvih (25.000), ki so jih polli z apnom, ker jih niso imeli več kam pokopati. Po sto letih so te slike med domačini še vedno žive in vsak nosi svojo družinsko rano iz tega časa.

Težka naloga za nas slikarje. Kako izbrisati slike takih strahot in dati upanje, da se ne bodo več ponovile? Naša voditeljica umetnostna zgodovinarica in likovna kritičarka Monika Ivančič Fajfar se je potrudila, da bi nam pojasnila, kako so se slikarji nekdanj lotevali takih nalog in nato budno spremljala naše delo. Tako smo tudi mi zelo različno upodobili katarzo (čiščenje duševnih problemov), na primer: z golobi miru, rastjo novega življenja iz pokrajine smrti, mavrico kot simbolom upanja ali z mostom, ki povezuje bregove. In poslušali poživljajočo glasbo. Ugotovila sem, da

je tudi meni potrebna katarza. Naslikala sem prebujajoči se dan nad megleno obalo jezera, s simboliko, da tako kot sonce vsak dan razpodi jutranje megle, počasi raste tudi upanje, da bo človeštvo vendarle dozorelo in začelo živeti v miru. Majhen dogodek mi je potrdil, da sem na pravi poti. Delavci, ki so pripravljali prireditve Noč na jezeru, so prihajali gledat, kaj delamo. Ko je videl mojo sliko, je eden od njih vzkliknil: “Ja, tako je, ko sonce zjutraj posije na obalo našega jezera!” S tem je bilo vse povedano. Zato je naš narod preživel na tem majhnem koščku zemlje, kljub vsem poskusom zgodovine, da nas izbriše. Zaradi ljubezni do svoje zemlje, lepote, sonca in življenja. Ni mu več potrebna katarza, ker gleda naprej.

Naša kolonija je bila ena izmed prireditev, ki so spremljale obeležje stoletnice prve svetovne vojne. V šotoru, postavljenem na obali jezera, so se ves teden vrstile prireditve, kjer so lokalni in državni politiki s svojo prisotnostjo dajali še večji poudarek dogajanjem. Bilo je druženje upokojencev, proglasitev najboljših izumiteljev in zadnjega dne odpiranje naše razstave, ki se ga je udeležila tudi predsednica vlade mag. Alenka Bratušek. Kolega slikar Božidar Soban, ki ustvarja s pomočjo računalnika, ji je podaril njen portret, oblikovan z imenom njenih dveh otrok in to jo je še bolj povežalo z nami.

Razstava je bila odprta v petek zvečer. V soboto zjutraj smo se poslovili in odpravili vsak v svojo smer. Moja pot domov se je vila ob Soči in spustila do Nove Gorice in potem skozi Goriška brda do Štanjela in Kozine, pa prek meje do Pulja.

Neve Pibernik Stančič

Festival Lent med največjimi na svetu

*Z nje se pride naravnost na most,
z nje je v dopoldanskih urah lepo videti
rdeče obsijane strehe starega Lenta.*

Drago Jančar: Severni sij

Že več kot poldrugo desetletje se na začetku poletja Maribor, predvsem njegov najslikovitější predel Lent na levem bregu reke Drave, za dobra dva tedna prelevi v prizorišče ene izmed najbolj obiskanih tovrstnih festivalskih prireditev ne samo pri nas, ampak tudi v svetu. Glavna značilnost festivala Lent je multikulturalnost. Posrečena kombinacija srednjeveškega okolja, temperamentnega utripa, pestrosti in kakovosti nastopajočih ter obiskovalcev, ki se v nepreglednih množicah pod zvezdnim svodom poletnih noči zgrinjajo na Lent, je festival upravičeno pripeljala med 50 najboljših evropskih prireditev.

Prekaljeni in sposobni organizatorji so festival iz prvotnega folklornega srečanja povzdignili v prvovrstno svetišče multikulture, ki jo lahko obiskovalci doživljajo na več kot dvajsetih prizoriščih. Čez 3500 nastopajočih iz tridesetih držav na okrog 400 prireditvah vsako leto izvede koncerte klasične, popularne in etno in kantavtorske glasbe, gledališke in plesne predstave, večere šansonov, dramske in lutkovne predstave, delavnice za otroke, športne prireditve, festival Folkart in Jazzlent ter festival uličnega gledališča ... Svetovljanskost festivala se odslikava tudi v kulinarični ponudbi na stojnicah ob Dravi, kjer se mešajo vonjave domačih in balkanskih specialitet in celo tiste z Bližnjega ter Daljnega vzhoda.

Priznanih domačih in tujih umetnikov, ki so v preteklosti že sodelovali na Festivalu Lent, je nešteto. Svetovno festivalsko združenje IFEA, ki pod svojim okriljem združuje več kot 2500 festivalov z vsega sveta, je mariborskemu velefestivalu podelilo že dvaintrideset nagrad. Zagotovo je premišljen nabor nastopajočih eden izmed glavnih razlogov, da Lent iz leta v leto obišče več ljudi.

FESTIVAL LENT

